

ВІДГУК

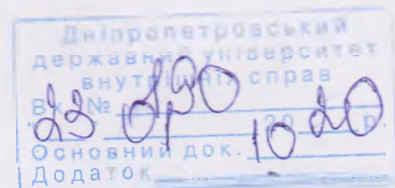
офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента Дрозда Олексія Юрійовича – на дисертацію Щупаківського Романа Володимировича «Адміністративно-правове регулювання у сфері телекомунікацій», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження полягає в тому, що суспільні відносини у телекомунікаційній сфері України залишаються одним із найважливіших напрямків соціально-політичного життя українського суспільства, регулювання їх засобами публічно-правового характеру є гарантом забезпечення інформаційного суверенітету нашої держави.

Із здобуттям незалежності для України відкрилися нові можливості для розвитку європейських стандартів в сфері телекомунікацій. Однією із умов для влиття України в інформаційний простір світу є створення сучасного механізму публічного адміністрування. В основу оновленого адміністративно-правового регулювання телекомунікаційної сфери в Україні має бути покладено свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань; доступ до інформації та її поширення; розвиток в країні громадського телебачення, що складає частину державної інформаційної політики.

На сьогодні, організація діяльності сфери телекомунікацій є складовою частиною галузі зв'язку України, є невід'ємною частиною виробничої та соціальної інфраструктури України і призначеною для задоволення потреб фізичних та юридичних осіб, органів державної влади в телекомунікаційних послугах, яка водночас не в повній мірі відповідає європейським стандартам мовлення та зв'язку і потребує удосконалення в частині забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг достатніх асортименту, обсягу та якості шляхом обмеженого регулювання ринкових відносин для сприяння ефективному функціонуванню відкритого і справедливого конкурентного ринку.

Переформування системи органів публічного адміністрування сферою

телекомунікацій в Україні безпосередньо залежить від чіткого розмежування повноважень центральних органів виконавчої влади та затвердження його на законодавчому рівні. При цьому варто зауважити, що Євроінтеграційний напрямок розвитку, який обрала нашої держава, потребує використання позитивного зарубіжного досвіду діяльності органів публічного адміністрування з метою приведення вітчизняної системи зазначених органів до міжнародних стандартів. Формування та подальший розвиток телекомунікацій має здійснюватися на сучасних засадах в єдиному комплексі та чіткій узгодженості його складових, об'єднаних єдиною системою стратегічного планування та управління, створення дієвого механізму вчасного коригування пріоритетів державної інформаційної політики, інтеграції можливостей усіх його складових для нейтралізації загроз національній безпеці, організації наукових досліджень, створення нормативно-правової бази та розроблення нормативної документації, гармонізації державних і галузевих стандартів з міжнародними стандартами, впровадження нових технологій та засобів телекомунікацій.

З огляду на це, наукове дослідження, виконане Р.В. Щупаківським, набуває особливого значення та актуальності для національного правотворення і правозастосування.

Відсутність системних адміністративно-правових наукових досліджень цих проблем, наявність прогалин у чинному законодавстві, обумовлюють актуальність теми дисертаційного дослідження, присвяченого формуванню оптимальної, сучасної та ефективної моделі адміністративно-правового регулювання телекомунікаційної сфери та виділення першочергових заходів, які спрямовані на покращення стратегічного курсу розвитку держави в умовах європейської інтеграції України щодо забезпечення інформаційного розвитку українського суспільства.

З огляду на наведене обрана тема дослідження Щупаківським Р.В. є надзвичайно актуальною як з теоретичної, так і з практичної точок зору.

Методологічні засади дослідження свідчать про належне володіння

дисертантом загальними та спеціальними методами наукового пізнання, системний підхід щодо вирішення завдань, поставлених у роботі. Було використано ряд методів, характерних для наукових робіт з юридичних наук: логіко-семантичний, аналізу і синтезу, порівняльно-правовий, системно-функціональний, метод групування, структурно-логічний тощо. Методи і прийоми доречно використані для формулювання авторських дефініцій, обґрунтування запропонованих висновків та рекомендацій щодо внесення змін до чинного законодавства адміністративного законодавства.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Наукові положення, рекомендації та висновки дослідження, проведеного Щупаківським Р.В., є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки обумовлені використанням об'єктивних даних про стан організації та функціонування сектору безпеки і оборони та відображають сучасний стан національного законодавства, яке регулює публічно-правові відносини, які виникають в процесі реалізації державної політики щодо забезпечення процесів передавання, випромінювання та/або приймання інформації у технологічній формі знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду, зокрема із застосуванням радіо, оптичних або інших електромагнітних системах як адміністративно-правового явища; базуються на останніх наукових дослідженнях у галузі адміністративного права, теорії права і управління; враховують практичні результати діяльності суб'єктів телекомунікаційної сфери та європейський досвід діяльності останніх щодо розвитку інформаційно-телекомунікаційного суспільства.

Наукова новизна одержаних результатів визначається сучасною постановкою проблеми, так і застосуванням відповідного теоретико-методологічного апарату та практики реалізації норм чинного адміністративного законодавства. Робота є одним із перших в українській правовій науці комплексним дослідженням сучасної проблеми визначення сутності, особливостей адміністративно-правового забезпечення

телекомунікаційної сфери, тенденцій та напрямків удосконалення інформаційної безпеки держави з урахуванням міжнародного досвіду, передусім держав-членів Європейського Союзу.

З урахуванням сучасних підходів, наявних у юридичній науці, Р.В. Щупаківський формулює основні параметри проблеми, яка вирішується у дисертаційній праці, та концептуальні засади її розв'язання, а також спрямовує одержані результати на підвищення ефективності адміністративно-правового механізму організації та функціонування сектору безпеки телекомунікаційної сфери України.

Здобувачем обгрунтовано методологічний підхід до формування сучасної наукової концепції про адміністративно-правові засади сектору телекомунікацій як предмета адміністративно-правового регулювання. При цьому ефективність правового режиму у сфері телекомунікацій залежить від реалізації публічно-правового та приватно-правового аспектів таких правовідносин. Підкреслено, що зміст публічно-правової складової режиму у сфері телекомунікацій (зв'язку) полягає у реалізації державної політики із забезпечення процесів передавання, випромінювання та/або приймання інформації у технологічній формі знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду, зокрема із застосуванням радіо, оптичних або інших електромагнітних системах. З'ясовано, що приватно-правова складова режиму у сфері телекомунікацій виявляється у забезпеченні договірному регулювання надання послуг інформаційного, цифрового та інших видів зв'язку.

Дисертантом обгрунтовано доцільність домінування застосування адміністративно-правового регулювання відносин у сфері телекомунікації, що обумовлено унікальним значенням необхідності вирішення проблеми досягнення високого рівня ефективності функціонування національної телекомунікаційної системи як гарантії забезпечення конкурентоспроможності України як складової національної безпеки держави, що є пріоритетним завданням адміністративно-правового механізму публічного управління.

Загальне позитивне враження від дисертації Р.В. Щупаківського підкріплюється й іншими результатами, які характеризують її наукову новизну. Зокрема, на підставі здійсненого аналізу процедури ліцензування у сфері телекомунікацій аргументовано доцільність удосконалення її нормативно-правового регулювання в Україні відповідно до європейських та міжнародних стандартів, в основу яких покладається реалізація принципів забезпечення прозорості та подолання дискримінації у прийнятті управлінської процедурних рішень, досягнення якого обґрунтовано шляхом відмови від здійснення державної регуляторної телекомунікаційної політики з домінуванням захисту прав та інтересів суб'єктів громадського та державного сегменту телекомунікаційного простору України.

Особлива увага приділена характеристиці правового статусу Національної комісії, яка здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації та у своїй діяльності реалізує широкий спектр повноважень, серед яких : у сфері регуляторної діяльності (адаптація законодавчих актів України до Європейського кодексу електронних комунікацій; врегулювання відносин, пов'язаних із захистом прав споживачів під час замовлення, отримання контент-послуг та відмови від них; забезпечення сталості функціонування телекомунікаційних мереж загального користування шляхом запровадження нових конвергентних рішень взаємодії мереж рухомого (мобільного) та фіксованого зв'язку; спрощення умов здійснення діяльності у сфері телекомунікацій суб'єктами господарювання, які використовують номерний ресурс телекомунікаційних мереж загального користування для надання телекомунікаційних послуг, у тому числі щодо скасування зобов'язання щорічно подавати звіти про використання номерного ресурсу; встановлення чітких, прозорих та недискримінаційних правил та умов здійснення діяльності у сфері телекомунікацій; удосконалення умов, спрямованих на підвищення ефективності використання радіочастотного ресурсу України; удосконалення нормативно-правової бази в сфері надання універсальних послуг поштового зв'язку з метою сприяння ефективному

функціонуванню національного оператора поштового зв'язку та ін.); з питань міжнародного співробітництва та європейської інтеграції (забезпечення міжнародної координації та міжнародного захисту частотних присвоєнь України; організація в установленому порядку виконання рішень Міжнародного союзу електрозв'язку та інших міжнародних організацій; участь у підготовці проектів міжнародних договорів України у сфері телекомунікацій відповідно до вимог чинного національного законодавства); у сфері надання адміністративних послуг (надання спеціальних дозволів та ліцензій у сфері телекомунікацій у встановлених чинним законодавством України порядку); у сфері здійснення державного контролю та нагляду (здійснення адміністративно-деліктного провадження щодо застосування заходів адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері телекомунікацій; проведення планових та позапланових перевірок діяльності суб'єктів господарювання та інших суб'єктів у сфері телекомунікації; взаємодія з правоохоронними та судовими органами з метою забезпечення попередження та запобігання правопорушень у досліджуваній сфері).

Цікавими та корисними є висновки, які були зроблені під час розгляду питань, присвячених теоретико-правовому аналізу інструментів публічного управління, а також визначенню специфіки та формулюванню пропозицій щодо вдосконалення їх подальшого доктринального дослідження, нормативного закріплення й практики застосування. Зокрема, на підставі здійсненої класифікації дозвільних процедур у сфері телекомунікацій, проаналізованих теоретичних положень щодо визначення сутності поняття та характеристики інструментів публічного управління у сфері телекомунікацій України, встановлення співвідношення їх різновидів обґрунтовано доцільність їх нормативного закріплення у проекті Закону України «Про адміністративну процедуру».

Позитивної оцінки заслуговує аналіз реалізації механізму застосування заходів адміністративної відповідальності у сфері телекомунікацій, а також визначення специфіки та формулювання пропозицій щодо вдосконалення його

нормативного визначення та оптимізації адміністративно-деліктних процедур у досліджуваному сегменті публічного управління (с. 324-350).

Положення наукової новизни можуть бути використані для проведення наукових досліджень, удосконалення законодавства, що регламентує питання організації та функціонування телекомунікаційного простору України.

Повнота викладення основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Основні результати дослідження викладено в одноосібній монографії, в 1 колективному навчальному посібнику, у 23 наукових статтях, з яких 6 статей – у зарубіжних наукових виданнях, 10 тезах доповідей і повідомлень на конференціях.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно, сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень та практичної діяльності автора. На використані для аргументації власних положень і висновків напрацювання інших вчених обов'язково робилися посилання. У дисертаційній роботі Щупаківського Р.В. матеріали і висновки його кандидатської дисертації не використовувались.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог МОН України. Встановлюючи значущість для науки і практики результатів дослідження, проведеного Р.В. Щупаківським, варто вказати, що воно вирішує наукову проблему, пов'язану із розробкою ефективної моделі адміністративно-правового механізму організації та функціонування телекомунікаційної сфери України. Наведені в роботі пропозиції можуть слугувати удосконаленню законодавства України з питань максимального задоволення попиту споживачів на телекомунікаційні послуги, створення сприятливих організаційних та економічних умов для залучення інвестицій, збільшення обсягів послуг та підвищення їх якості, розвитку та модернізації телекомунікаційних мереж з урахуванням інтересів національної безпеки, використовуватись при викладанні дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна діяльність поліції», «Судові та правоохоронні органи» у вищих навчальних закладах, при

підготовці навчально-методичних комплексів, а також при підготовці лекцій і навчальних посібників з даної тематики.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. Безумовно позитивно оцінюючи дисертацію Щупаківського Романа Володимировича, дозвольте зупинитися на ряді її дискусійних положень.

1. Так, у підрозділі 2.3 «Принципи адміністративно-телекомунікаційного права» здобувач формулює авторський підхід до переліку принципів адміністративно-телекомунікаційного права України, поділяючи їх на загальні та спеціальні, а також підкреслює, що аксіологічно система спеціальних принципів адміністративно-телекомунікаційного права має форму незаперечних вимог, що реалізується за метапринципом життєдіяльності учасників суспільних відносин, зокрема у сфері телекомунікацій, - гармонічного поєднання (співвідношення) індивідуальних, групових (корпоративних), громадських (суспільних), державних та міжнародних потреб, інтересів. Ми в цілому підтримуємо позицію автора з цього питання, але під час публічного захисту хотілось би почути, які саме принципи належать до принципів, що визначають саме специфіку регулювання відносин щодо надання й отримання послуг адміністративно-телекомунікаційного характеру? Це питання не нашло свого висвітлення на сторінках роботи.

2. У підрозділі 5.1 «Поняття та види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері телекомунікацій» наголошено на необхідності застосування комплексного підходу до здійснення деліктних процедур у телекомунікаційній сфері та охарактеризовано підстави застосування адміністративно-правової відповідальності за порушення телекомунікаційного законодавства. Разом з тим, у роботі не зазначено особливості, що виокремлюють адміністративний проступок у згаданій сфері від інших подібних видів адміністративних деліктів, не вказано також і специфічну особливість адміністративних проступків у телекомунікаційній сфері. Використання телекомунікаційних мереж загального користування обумовлює включення в правові основи надання та отримання телекомунікаційних послуг

різноманітних технічних правил у вигляді інструкцій, стандартів, паспортів та іншої технічної документації. Порушення цих правил тягне юридичну відповідальність, тому вони набувають характеру техніко-юридичних норм, що необхідно також відобразити.

3. У підрозділі 2.2 «Система та види джерел адміністративно-телекомунікаційного права» здобувач здійснив спробу систематизувати нормативно-правові акти в залежності від рівнів правового регулювання. Потребує додаткового пояснення позиція здобувача, яка ж саме система останніх була сформульована в залежності від правової природи актів.

4. У підрозділі 3.2 здобувач наголошує на значущості суб'єктів публічного управління у адміністративно-телекомунікаційних відносинах, головним завданням яких є спрямованість на задоволення споживацького попиту на послуги адміністративно-телекомунікаційного типу, утворення сприятливих умов організаційного та економічного характеру задля інвестиційного залучення, зростання об'ємів послуг й підвищення їхньої якості, розвитку і модернізації мереж телекомунікацій з врахуванням інтересів безпеки національного та світового рівнів. В цілому, підтримуючи авторську позицію щодо доцільності віднесення до системи суб'єктів публічного управління у сфері телекомунікацій юридичних осіб приватного та публічного права, вбачається доцільним більш детальний та ґрунтовний аналіз питань, які пов'язанні із процесом їх взаємодії з метою задоволення публічних інтересів у інформаційно-телекомунікаційній сфері.

5. Дисертанту необхідно було б посилити характеристику актуальності теми дослідження шляхом наведення статистичних даних даної тематики. Робота також виграла, якби було проведено соціологічне дослідження серед суб'єктів публічного адміністрування телекомунікаційною сферою щодо покращення інструментального забезпечення інформаційної безпеки останніми.

Зазначене не впливає на позитивну оцінку виконаної роботи, підкреслює її новаторський характер та складність предмету наукового дослідження.

Загальний висновок – дисертація Щупаківського Романа Володимировича

«Адміністративно-правове регулювання у сфері телекомунікацій» є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності вирішують важливу наукову проблему формування теоретико-правової моделі (концепції) адміністративно-правового механізму організації і функціонування телекомунікаційної сфери в Україні та має значення для розвитку науки адміністративного права. Вона відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 року № 567 щодо докторських дисертацій, а її автор – Щупаківський Роман Володимирович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
начальник відділу
докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

Олексій ДРОЗД

